

sorcijski, ki naj bi bil javnosti za njega pisavo odgovoren. V Zavezi včlanjeno učitelstvo nujno zahteva jasnosti v tem vprašanju. Naši odločni ugovori napram tedanjim pisavi so našli na pristojnem mestu gluha ušesa.

26. Na c. kr. naučno ministrstvo se je odposlal dopis, da naj to razveljavi prepoved c. kr. deželnega šolskega sveta v Gradcu glede uvedbe K. Widrovega »Moje prvo berilo«. Šolska okrajja Vransko in Gornji grad sta sklenila na svojih uradnih učiteljskih konferencah, da upeljeta nov Widrov abecednik, šolski okraj Celjska okolica pa je sklenila, da upelje Iv. Krulčev »Moja prva čitanka«. Vsi ti šolski okrajji so v celjskem političkem okraju. Prepoved štajerskega deželnega šolskega sveta je bila nepravilna in je v nasprotju z zakonom. Stojimo še vedno na stališču, da ima veljavno besedo o upeljavi učnih knjig samo sklep učiteljskih konferenc. Obe knjigi sta aprobirani. Šolska oblast bi morala vsaj za ves politički okraj ali oba abecednika prepovedati, ali pritrčiti konferenčnemu sklepu, da se vsak izmed njih upelje v istem šolskem okraju, kjer se je uradna učiteljska konferenca zavzela zamj. Enak rekurz je vložil na isti naslov tudi učitelj K. Wider. — Naučno ministrstvo je odbilo rekurz kot neutemeljen: prvič ni Zaveza kompetentna za tak priziv, drugič, ker ima pravico upeljati odobrene učne knjige le c. kr. deželni šolski svet, okrajna učiteljska konferenca stavi samo nasvet, ima torej samo posvetovalni glas.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

IZ ZAVEZE AVSTRIJSKEGA JUGOSLOVANSKEGA UČITELJSTVA.

Imenik članov je poslalo: 14. Šaleško učiteljsko društvo — 28 članov. Sezansko učiteljsko društvo je prijaviilo še 3 člane (skupaj 31 + 14 + 3 = 48 članov). V zadnji številki smo izkazali 586 članov, torej imamo doslej prijavljenih 634 članov. Od 19 društev še nimamo imenikov. Prav nujno prosimo vsa zaostala društva, da nemudoma sestavijo in nam pošljejo svoje imenike, ker nam sicer ni mogoče urediti vednega dostavljanja listov. Društveni odbori naj neumorno delujejo za izpolnitev svoje organizacije! Vsako izpremembo naj nam takoj naznanijo! Posebno pozornost naj polagajo na prirastek članstva. Tovariši blagajniki naj skrbno pazijo na redno plačevanje in pobiranje članarine! Prospeh in uspešno delo Zaveze je odvisno od njenih članov. Vsi v organizacijo in vsi na delo!

Iz Sezanskega učiteljskega društva smo prejel ta-le nasvet: »Ker je bil vsak poizkus doseči zvezo z odboroma goriškega in tolminskega učiteljskega društva, zato predlaga odbor Sezanskega učiteljskega društva kotčasne zastopnike goriškega učiteljsstva in upravnem odboru »Zaveze« tovariša Ign. Križmana in Antona Merviča.«

Za odbor Sezanskega učit. društva

AL. Hriščak, t. č. predsednik.

Vodstvo Zaveze vzame ukrep Sezanskega učiteljskega društva na znanje in smatra tovariša Ignacija Križmana in Antona Merviča za člane upravnega odbora Zaveze proti naknadnemu odobrenju občnih zborov goriškega in tolminskega učiteljskega društva.

Vodstvo Zaveze.

Goriško.

—g— Goriško okrajno društvo moramo zopet vzbuditi k življenju. Ker njegovo predsedništvo še vedno bega po tujem svetu, sklicujem kot društveni odbornik vse učiteljskega našega okraja na stanovski sestanek dne 4. aprila t. l. ob 10. uri predpoldne v Gorlco k Jeleni. Društveno posvetovanje bo nadaljevalo tudi popoldne ob 2., ker imamo mnogo ran, da jih zacelimo. Pridite vsi, ker le v popolni organizaciji moremo udeležiti svoj stanovski program in olajšati svoje gorje, ki je tako silno, ker se je zrušila tudi ljubljena rodna gruda, ki ječi z nami vred v trpljenju in solzah! Vstajenje je tu! Vzdravimo tudi svojo stanovsko organizacijo in vpostavimo zrušene šole povsod širom našega okraja! Tovariši, tovarišice! Dvignimo se!

V Kojskem, dne 18. marca 1918.

Alojzij Urbančič, naprošen po mnogih drugih.

Kranjsko.

Učitelstvo opozarjamo na zborovanja učiteljskih društev, ki se vrše na veliki četrtrek v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Sestanek učiteljsva sodnih okrajev Vipava in Ajdovščina. Nepričakovano lepo in uspešno se je vršil dne 14. t. m. v Sturijah jako dobro obiskovan sestanek učiteljsva sodnih okrajev Vipava in Ajdovščina. Videlo se je, da učiteljsvo teh okrajev hrepeni po sestankih, ki mu jih je prekinila in vzela, kakor še marsikaj drugega, svetovna vojna. Učiteljsvo hoče hoditi svoja pota, ustvariti si hoče samo boljše bodočnost, če ne gmojne, pa vsaj duševno. Dobro ve, da je izobrazba moč, ki nas popelje v boljše in veselejšo

prihodnost. Sklicatelj sestanka je orisal pomen tega sestanka in raztolmačil vzrok, zakaj naj se tesneje združi učiteljsvo imenovanih okrajev. Ljudskošolski učitelji smo in kot taki moramo stremeti za nadaljno izobrazbo. Zlastno izobrazbo pospešujemo kulturni napredek ljubljene nam naroda. Debatla je bila jako živahna posebno s strani goriških tovarišev. Malenkostni pomisleki, ki so jih imeli nekateri proti posebnemu društvu, os izglnili in prodrla je želja po lastni organizaciji. Tako je prav! Učiteljsvo mora na delo, ne sme čakati na konec vojne, da se vrnejo z bojnih poljan naši tovariši učitelj-vojaki, ki bi nam lahko očitali, da nismo storiili doma svoje dolžnosti ter spali, ko so bila druga kulturna društva marljivo na delu v kljub odsotnosti marsikateriga člana. Malenkostni ne smemo biti več; dovolj časa smo se vrtili le okolo dveh točk, okolo pedagoških vprašanj in gmojnega položaja. Stopimo na novodobna tla: zavedajmo se duha časa in začnimo proučevati socialna vprašanja sedanjega časa. V svrhu izvršitve sklepa za ustanovitev novega društva se je izvolil pripravljalni odbor, v katerega so bili izvoljeni iz Kranjske tovariša H. Kmet, nadučitelj na Colu, Anton Skala st., nadučitelj v Vipavi in tovarišič Čukova, učiteljica v Št. Vidu nad Vipavo, iz Goriškega pa tovariši Peter Medvešček, nadučitelj sv. Križ-Cesta, Franc Mermolja, učitelj-voditelj v Dobravljah in Pavel Plesničar, učitelj v Ajdovščini. Začasno predsedstvo je bilo poverjeno tovarišu H. Kmetu, ki ima nalog stopiti v stik z Zavezo v zadevi pravil. Sestanek je pismeno pozdravil predsednik »Goriškega učiteljskega društva«, tovariš Ignacij Križman, ki biva sedaj v Loki pri Zidanem mostu. Prva seja pripravljalnega odbora se je določila na 11. dan meseca aprila t. l. Ponosni na lepo uspeli sestanek, v prijetni zavesi, da smo storiili svojo dolžnost in važen korak za blaginjo učiteljsva in šolstva, in v nadi na srečnejšo bodočnost, smo se vračali proti večeru v svoje domove.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj objavlja v nastopnem izkazu prispevkov za učiteljski vojni pomožni sklad, ki jih je darovalo učiteljsvo ormoškega okraja v smislu XV. okrožnice Zveze slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem za prvo četrtletno dobo leta 1918:

- 1. Učiteljsvo Ormož-okolice (I. kraj. plač. razred) 3% od vojne draginjske doklade in njegova 50% poviška v znesku 22,29 K; 2. učiteljsvo Hum (II. kraj. plač. razred) 2% v znesku 3,75 K; 3. učiteljsvo Središče (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 15,27 K; 4. učiteljsvo Sv. Boženik (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 13,00 K; 5. učiteljsvo Sv. Miklavž (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 6,84 K; 6. učiteljsvo Svetinje (II. kraj. plač. raz.) je plačalo 2% za vse 4 četrtletne dobe v znesku 18,00 K; 7. učiteljsvo Runeč (II. kraj. plač. raz.) 2% v znesku 11,50 K; 8. učiteljsvo Sv. Tomaž (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 6,40 K; 9. učiteljsvo Sv. Lenart (III. kraj. plač. raz.) 1% v znesku 5,60 K; 10. učiteljsvo Velika Nedelja (III. kraj. plač. raz.) je plačalo 1% za vse 4 četrtletne dobe v znesku 15,40 K.

Skupna vsota vseh 1. marca 1918 plačanih zneskov znaša 118,05 K. Ta znesek se je že poslal Zveznemu blagajniku v Dol. Vse učiteljsvo ormoškega okraja je brez vsakega ugovora in brez posebne agitacije poravnalo vse od Zveze zaželjene prispevke; učiteljsvo dveh šol pa je takoj izročilo celoten prispevek.

Šmarško-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 3. marca v deški šoli v Šmarju pri Jelšah. Udeležba je bila, če upoštevamo slabo vreme in še slabše prometne zveze, jako povoljna. Zborovanje je otvoril in vodil tovariš-predsednik Kurbus. Pri pozdravu omenja, da je to prvo zborovanje v času svetovne vojne. Spominja se onih, ki so v tem času zapustili naše vrste in se preselili v boljše bodočnost. Tovariš Stritar je zgubil blago gospo in nadebudnega sinčka. Pri Sv. Vidu smo zagrebli upokojenega tovariša Žumra, častnega člana našega društva. V najlepši dobi življenja je izdihnil pri Sv. Florjano pod Bočem tov. Auernik. Bil je tih in miren sotrupin, a zlat značaj. Zborovalci jim zakličajo: Slava njih spominu! Nesrečnemu tovarišu Trafeniku smo postavili v Koprivnici nagrobni spomenik in si ga ob priliki ogledamo. Kot nove članice pozdravi tovarišice: Gosakovo, Ogrizekovo in Sekirnikovo. Posebe omenja, da je navzoč tudi tovariš Olinšek, ki je kot rezervni stočnik na dopustu. Prav presrečno mu čestita, da je pri vojnih dosegel tako visoko stopnjo. Od članov služijo še sedaj pri voljkih tovariši Olinšek, Purkhart, Dobnik ml., Cajnko in Fünk. Tovariš Blazinšek je v ruskem ujetništvu. Tovariša Kurbus in Žumer sta tudi morala k zastavi, a sta zopet med nami. Prečita dopis učiteljskega društva za okraj Trohneiten v zadevi častnega članstva nemških prohneitven Herza, Otterja in Monscheina. Zadevo odstopi društvo Zvezi, ki naj ukrene potrebno za vsa Štajerska slovenska učiteljska društva. Poročilo o denarni pestosti društva in prometa je podala blagajničarka tovarišica Zupančičeva. Račune sta pregledala tov. Stritar in Srabotnik in izjavila, da so v najlepšem redu. Blagajničarki se izreče zahvala. O delegacijskem zborovanju Zaveze o božiču poroča delegat Žumer. Stvarno in nepristransko poročilo so zborovalci poslušali z vidnim zanimanjem. Sai pa zna tovariš Žumer tudi suhoparno poročilo poživiti s podrobnostmi, ki ustvarijo pri poslušalci celotno sliko. Žel je živahno zahvalo. Ob kon-

cu je predlagal: Vodstvu Zaveze se izreče popolno zaupanje. Članarina znaša 24 K na leto. Društvo pristopi k poštnemu čekovnemu prometu, da člani lažje plačujejo oziroma pošiljajo članarino. Vsi trije predlogi so bili soglasno sprejeti. Da se olajša blagajničarki delo, naj vsak šolski vodja naznani predsedniku, katere tovariše in tovarišice je smatrati za člane društva. Pri volitvi so bili soglasno izvoljeni: Predsednik Kurbus, podpredsednik Sekirnik, tajnik Verk, namostnica Zajčeva, blagajničarka Zupančičeva, odbornika Žumer in gospa Olinškova. Za delegata za Zvezo in Zavezo se izvolita Žumer in Verk, za namestnico pa tov. Debelakova. Predsednik omenja, koliko je pretrpel naš mili narod v dobi vojne. Oloboko je pomakala zgodovina svoje pero tudi v slovensko kri. Upravljeni smo torej, da zapiše tudi nam kaj v prid. Navdušeno pritrđijo zborovalci predlogu, da se izjavi društvo za jugoslovansko deklaracijo. Tovariš Sekirnik se v toplih besedah spominja pokojnega tovariša Auernika. Ker se mnogo tovarišev in tovarišic zaradi slabe poštne zveze ni moglo udeležiti pogreba, naj prispevajo po svojih močeh za nagrobni spomenik blagemu tovarišu in mu tako izkažejo zadnjo čast. Na tozadevno vprašanje tov. Verka, izjavi tov. Sekirnik, da je odločil mesto strokovnjaka v rogaškem okrajnem šolskem svetu in se nikakor ne smatra več za člana okrajnega šolskega sveta. Uputi pa je, da se v kratkem skliče učiteljsvo k novi volitvi. Prihodnje zborovanje se vrši dne 9. maja v Kostrivnici. Po zborovanju nas je sprejel tov. Ferlinec v gostoljubno hišo, nam pokrepil želodce in praktičsko dokazal, da zna tudi učitelj pridelati dobro kapljico, posebno, če ima vinograde na Tinskem in v Dreveniku ter se piše anno 1917.

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. marca 1918 še ob povoljni udeležbi v Slovenski Bistrici. Tovariš predsednik Josip Sabati otvoril zborovanje in opomnija člane v svojem pozdravnem nagovoru, da naj neprosto-voljna nedelavnost društva, ki je trajala že v četrtto leto, ne ohlaja vezi, ki jih imamo napram naši organizaciji — napram Zvezi in Zavezi. Treba bo zastaviti vse moči v plodonosno delo. Naša očetnjava nas mora najti zbrane in pripravljene pri delu za njeno prenovljenje. Po vrlihah in duševnih zmognostih sodeč bo postal naš narod v preroljeni očetnjavi spoštovan in dragocen biser v kroni Habsburžanov. — V pozdravu je še posebe omenjal gosta g. dr. A. Goričana in gospico Jenkotovo in na novo v društvo stopivšo učiteljico Rozino Lebnovo. — Nato je sledilo predsednikovo poročilo o delovanju društva v minulih vojnih letih, in čitanje raznih množestvilnih dopisov. Vzelo se je na znanje tudi poročilo delegatnje Marije Schweiglerjeve o delegacijskem Zavezinem zborovanju v Ljubljani dne 28. dec. 1917. Potem je govoril gosp. dr. A. Goričan o narodnem gospodarstvu in valuti. To predavanje je bilo aktualno in jako zanimivo. Gospod referent nam je narisal, kako se vsi vodni državni trudijo, uporabljajo vse svoje teoretično znanje in iznajdljivost, kako bi obdržali in državnem gospodarstvu ravnovesje. Predavatelj je žel splošno pohvalo in odobravanje ob koncu poučnega govora. — Blagajničarka tovarišica O. Feigllova je položila račun za vsa leta od izbruha vojne sem. Račun s precejšnjim prebitkom s odobruje vzame na znanje. V odbor se volijo vsi dosedanji člani, in sicer: Jos. Sabati, predsednik; Anton Kukovič, predsednika namestnik; blagajničarka: Otilija Feigllova; tajnica: Marija Schweiglerjeva. Odborniki: Jos. Svetlin, Anton Span in A. Hinterlechner. — Delegatom za Zvezino delegacijsko zborovanje v Celju je imenovan Albin Spreitz. — Ko se še zedinimo v načinu nabiranja prispevkov za učiteljski vojaški podporjni sklad in se določi prihodnje zborovanje na 1. četrtrek v mesecu maju je bil vzpored izvršen. Ob zaključku zborovanja čestita društvu predsedniku k njegovemu odlikovanju, ki mu je došlo s podelitvijo vojnega križca III. razreda za civilne zasluge, in k njegovemu jubilejnemu slavlju povodom 40 letnega delovanja na šolskem polju. V znak priznanja velikih zaslug, ki si jih je stekel naš slavljencec kot dolgoletni načelnik in vodja društva ter zastopnik učiteljsva v okrajnem šolskem svetu, ga imenuje društvo soglasno za svojega častnega člana. Novi častni član se ginjen zahvali za izkazano čast in zaključil lepo uspelo zborovanje.

Goriške vesti.

—g— Pred goriško izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole v Ljubljani (Dunajska cesta, 38/II) se prično prihodnji usposobljenosti izpiti v ponedeljek, dne 29. aprila t. l. Prošnje za pripust naj bodo vsaj do dne 22. aprila v rokah ravnateljstva, a kandidati in kandidatnje naj se zglase osebo v uradu v nedeljo, dne 28. aprila t. l. od 11—12 ure predpoldne.

—g— Dne 18. aprila t. l. se vrši v Ajdovščini v gostilni Jeras sestanek učiteljsva vsega goriškega okraja. Vabi se nujno na popolno udeležbo. — Medvešček.

Kranjske vesti.

BOJ ZA KRUH KRANJSKEGA UČITELJSTVA SE NADALJUJE.

Ker brzojavno posredovanje kranjskih učiteljskih društev za draginjske doklade pri deželnem

predsedniku, grofu Attems, ni imelo nikakoršnega uspeha, so se obrnila kranjska učiteljska društva na višje mesto za pomoč. Poslala so dne 15. t. m. na ministrsko predsedstvo, na naučno ministrstvo in Jugoslovanskemu klubu nastopne brzojavke:

Učiteljsvo deželnega stolnega mesta Ljubljane je v tekočem letu brez vsake draginjske doklade. Deželni odbor jih noče več izplačevati. Državnega enkratnega nabavnega prispevka še sedaj nismo dobili. Izplačilo zavira še nedokončano delo deželnega šolskega sveta. V vojni smo dali državi vse, kar je od nas zahtevala: tovarnamen v šoli in zunaj šole. Danes pa stojimo pred gospodarsko katastrofo. Brez materialnih sredstev smo. Plače so beraške. Zvestobno in delo nam vračajo oblasti s preziranjem in zadržanjem tega, kar nam je namenila država. Naš položaj tira učiteljsvo do obupa. Ob takih razmerah je uspešno delo nemogoče, ker izčrpane moči odpovedujejo. Zanje nam ne dajo nadomestila. Naš stan hira in se pogreza v prepad. Protestujemo proti takemu sistematičnemu uničevanju svojega stanu! Vse proučimo nič ne pomagajo. Deželni odbor in vlada sta gluha in brezsrčna. Zavezavamo rešitve z Dunaja. Storitve vse, da bo konec temu nekulturnemu položaju! Hočemo zadošččenja v imenu humanitete! Hočemo kazni krivcem v imenu beraško ponižanega stanovskega ponosa in užaljene stanovske časti!

Za Ljubljansko učiteljsko društvo:

Jakob Dimek, predsednik.

Učiteljsvo črnomskega političkega okraja na Kranjskem se zaveda, da je vselej vestno izpolnjevalo svoje dolžnosti in jih izpolnjuje še danes. Vzgojili smo državni najboljše bojevničke, dali smo ji svoje tovariše, brate in sinove, radovoljno smo se odzvali, kadarkoli nas je klicala na delo. Za plačilo pa nas čaka strašen pogon, bedna smrt, ker nimamo denarja, da bi si kupili živca in obleke. V tekočem letu nismo dobili še nobene draginjske doklade. Deželni odbor je ustavil izplačevanje, niti od države določenega enkratnega nabavnega prispevka za leto 1917. nismo dobili, ker deželni šolski svet do danes ni izgotovil razdelitve. Vseled tega je naše materialno stanje naravnost obupno, nepopisno strašno je naš položaj. Izčrpane so naše moči in ne moremo več dalje. V svojem obupu kličemo tem potom po pomoči. V interesu propadajočega učiteljskega stanu in šolstva zahtevamo kruha in takojšnje rešitve. Naše oblasti so brez srca. Dobro so jim znane, naš stan in naše rodovine uničujejoče razmere, a vstrajajo trdovratno pri svoji nečloveški brezsrčnosti. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno, zato pritisnite nanje z vso silo, da dobimo učitelj, kulturni delavci, kar nam gre po zakonu in po pravici.

Belokranjsko učiteljsko društvo:

Valentin Burnik, predsednik.

Učiteljsvo kamskega političkega okraja na Kranjskem ni dobilo v tekočem letu še nobene draginjske doklade. Deželni odbor je izplačevanje ustavil, a od države določenega enkratnega nabavnega prispevka še sedaj nismo dobili, ker ni deželni šolski svet izgotovil razdelitve. Vse naše prizadevanje je ostalo brezuspešno. Učiteljsvo stoji na robu materialnega propada. Hiramo in ginemo mi, naše žene in naši otroci. Državi smo dali v letih vojne, kar je od nas zahtevala: izgoreli smo ji bojevničke, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo gladni in raztrgani. Nedopovedljivo strašno je naš položaj! V tem obupu se zatekamo tem potom in v zadnji uri po pomoč. Zahtevamo v interesu propadajočega svojega stanu in šolstva kruha in rešitve. Vsi izčrpani ne moremo več delati. Naše oblasti nimajo srca za nas in naše rodovine. Pritisnite na nje z vso silo, naj nam nemudoma dajo, kar nam gre po zakonu in po pravici. Protestujemo proti takemu uničevanju kulturnih delavcev. Apeliramo v imenu človečnosti na hitro pomoč in v nje imenu zahtevamo neizprosno stroge remedure naš stan morečih razmer!

Za Učiteljsko društvo kamskega okraja:

T. Petrovec, predsednik.

Učiteljsvo političkega okraja Kočevje ni dobilo v tekočem letu še nobene draginjske doklade. Tudi državni nabavni prispevek še ni izplačan. Na vzgojitelje priznana hrabrih braniteljev širne očetnjave, na od države vsestransko zaposlene delavce na izvenšolskem polju za časa vojne pritiska glad z vso silo. Nabava nujno potrebnih oblačil je popolnoma onemogočena. Naši kruhodajalci nimajo srca za nas in naše hira-joče rodovine. Obupani se zatekamo tem potom v zadnji uri po hitro pomoč. V imenu človečnosti apeliramo: Rešite nas materialnega pogina in dušne smrti!

Slovensko učiteljsko društvo kočevskega okraja:

Franc Stefančič, predsednik.

Učiteljsvo kranjskega političkega okraja na Kranjskem ni dobilo v letu 1918, nobene draginjske doklade in tudi državni nabavni prispevek ni izplačan. Učiteljsvo stoji na robu materialnega propada. Državi smo dali vse, vzgojili smo ji bojevničke, dali svoje tovariše, brate in sinove. Za plačilo smo gladu raztrgani in izročeni obupu. Kličemo v zadnji uri po pomoči. Naše oblasti ni-